

"Det osynliga avfallet måste bli synligt"

Vi svenskar genererar 17 ton avfall per person – varje år. Men det mesta av detta avfall ser vi aldrig. Det uppstår nämligen i produktionen av alla varor som vi konsumerar. Hur många av oss vet till exempel att en enda mobiltelefon genererar 86 kilo avfall under tillverkningen? Eller att ett par bomullsbyxor genererar 24 kilo avfall? Det är dags att sätta fokus på det avfall som ingen pratar om – det osynliga avfallet. Och det är dags för tydliga styrmedel även lokalt, som gynnar en mer cirkulär produktion och konsumtion.

Av de 17 ton avfall som vi genererar per person och år är det bara knappt ett halvt ton (i snitt 473 kilo) per person som är hushållsavfall, resten är alltså avfall som uppstår i produktionen till följd av vår konsumtion. För att förtydliga: Det vi köper och konsumerar genererar 35 gånger mer avfall än vad vi ser med blotta ögat hemma i papperskorgar och återvinningskärl. I Jönköpings kommun är mängden avfall per invånare lite större än snittet, 480 kilo hushållsavfall per invånare. Att avfallet från tillverkningen inte syns gör det svårt för oss konsumenter att förstå vilken miljöpåverkan vår konsumtion faktiskt har.

Avfallsmängderna i Sverige ökar. Det visar Avfall Sveriges senaste statistik för år 2017. Vår kommun skiljer sig dock positivt från mängden genom att hushållsavfallet minskade under 2017. En förklaring till den generella ökningen kan vara att vi i högkonjunkturer konsumerar mera.

Men att avfallsmängderna ökar är inte hållbart - konsumtionens påverkan på miljön blir allt tydligare. Även om vi i Sverige är bra på att återvinna avfallet är detta inte vägen mot en framtida cirkulär ekonomi. Det avgörande steget är att minska avfallsmängderna och återanvända mer.

Det är lätt att avkräva lösningar på avfallsproblemen från de som hanterar samhällets avfall - kommunen. Förvisso förbättras avfallshanteringen ständigt, men avfall uppstår inte på grund av avfallshanteringen. Det största ansvaret för att minska avfallet ligger på de som tillverkar och designar produkter och förpackningar. I avfallsledet – när produkter redan har blivit avfall – är det för sent. Ändå saknas tydliga krav på tillverkarna att åtgärda detta resursslöseri.

Och visst har vi alla ett individuellt ansvar för vår konsumtion. Men att avfallet från tillverkningen inte syns gör det svårt för konsumenten att förstå vilken miljöpåverkan produkten faktiskt har. Därför måste det osynliga avfallet göras synligt och kunskapen om det måste öka. Då blir det bli lättare för oss att ta ansvar för våra inköp.

June Avfall & Miljö AB och Avfall Sverige har ansvar för att sköta avfallshanteringen på ett långsiktigt hållbart sätt och att utveckla lösningar för detta i samarbete med andra aktörer. Sedan några år tillbaka pågår flera initiativ inom kommunen för att minska avfallet som uppstår exempelvis genom att erbjuda kommuninvånarna möjlighet till återbruk. Kommunerna kan också påverka genom sina upphandlingar och kräva produkter som är hållbara ur flera perspektiv.

Men det räcker inte, mer kraft måste läggas på att förebygga avfall. Och det görs först och främst genom hållbarare produktion och konsumtion. Producenterna måste se till att produkter utformas så att de får en längre livslängd, blir enklare att reparera, lättare att återvinna och att de är giftfria den dag de ska återvinnas. Då minskar behovet av nyproduktion och därmed mängden avfall som uppstår vid tillverkning.

Alla vi som producerar, reglerar eller arbetar med avfall har ett tungt ansvar. Vi måste samarbeta för att göra det osynliga synligt och få fler att förstå hur viktigt det är att skynda på arbetet med att minska mängden avfall.

Det är inte alltid det som syns som väger mest. Det är dags för fler att göra mer mot osynligt avfall. För det är där miljöinsatsen väger tyngst.

Ulf Persson, VD, June Avfall & Miljö AB

Weine Wiqvist, VD, Avfall Sverige